

МТ “Нам улууһа” Баһылыгын
Уураабынан
Бигэргэтилиннэ
№ 21 –П 07.02.2019

Нам улууһугар биир кэлим
Сахалыы иитэр – үөрэтэр, культурнай
эйгэни тэрийэр Кэнсиэпсийэ
2019-2023сс.

2019 г, Нам

Атын ханна да суох ураты култуураны үөскэппит Саха сириҥ төрүт олохтоох омуктарын үтүө үгэстэрин киэн туттар, харыстыыр, сөргүтэр тустаахпыт - сөргүтэр эрэ буолбакка, салгыы байытан иһэр ытык иэспитин толорор соруктаахпыт. Бу соругу М.Е. Николаев - Саха Республикатын бастакы Президентэ - чопчулаан ыйбытын тутаах оностобут: «Саха култуурата үгүс үтүмэн үйэлэр усталарыгар олох араас эрирдэригэр миккиллэн сайынна-кэнээтэ. Аны билигин кэлэр үйэлэргэ, кэлэр кэнчээри ыччакка туттарар гына салгыы сайыннарар сорук турар».

«Саха киһитэ мындырдык өйдөөһүнүн, кутун-сүрүн баайын, сүрэҥин сылааһын, өлбөт-сүппэт аналын, самнан биэрбэт саргытын, кэхтэн хаалбат кэскилин сана олоххо хайыһыннарыыга «Мин сахабын!» дэнии үрдүк ытыктабылы эрэйэр өйдөбүл. Бу национальнай идея, сиэр-майгы, культура уонна дьонун (достоинство) саҕаланыыта. Улуу өйдөбүллэр чэлгийэ үүнүөхтээх төрүттэрэ. Тугу барытын ылан көрдөххө саҕаланыыта ып-ыраас буолуохтаах. Оччоҕуна сайдыы чиргэл уонна күүстээх тэтимнээх. «Мин сахабын!» Бу этническэй эрэ өйдөбүл буолбатах. Национальнай өйдөбүл эмиз буолбатах. Бу итилэргэ эбии үрдүк нравственной, тынааһыннаах философскай уонна сырдык культурнай өйдөбүл», -- диэн бөлүһүөк профессор Б.Н. Попов саха киһитин личноһун культурология билимин таһымыгар көрүүгэ чопчу ыйан турар.

Кэм кэлиитин бэлиэтэ – уларыыы. Уларыыы уопсастыба бары өттүн таарыйда. Бүгэн олохтоо бэйэбит тэтимнээх сайдыылаах олох кизэбигэр киридибит; сабыылаах бэйэбит – аһылынныбыт, информациянай тутулу баһылаатыбыт; тоталитарнай общестыбаттан - гражданскай общестыбаҕа үктэннибит. Бу уларыыы кэмигэр омук быһыытынан бэйэни сүтэрбэт санаа - ордук баһылаахтаах. Кэм-кэрдии ирдэбилэ – дьүөрэлэһии (гармонизация), бэйэ бэйэни ситэрсии, толорсуу уонна айыы сиэрин тутуһуу. Кэм-кэрдии ирдэбилэ олохсуйарыгар бэйэни ииттинии инникилиэхтээх. Омук быһыытынан ииттиниибит: «Мин Сахабын - Айыы киһитэбин!» - диэн өйдөбүл.

Кэнсиэпсийэ сүрүн туһаайыыта: «Айыы үөрэҥин», олонхо фольклорун нэһилиэнньэ бары аранатыгар тылы тэнитэр, дьобуру арыйар, сатабылы сайыннарар, олоҕу оностор, омук уратытын көрдөрөр киэн туттуутун курдук хас ыал айыы олохсутуу; оҕону, ыччаты иитэргэ биир ситими үөскэтии.

Кэнсиэпсийэ соруктара:

- 1 Кэнсиэпсийэ ис хоһоонун нэһилиэктэринэн ырытыһыы, дьүүллэһии, ылыныы.
- 2 Олонхо 9 хайысхатынан үлэни ытыты: истии, толоруу, туруоруу, үөрэтии, уһуйуу, чинчийии, дьүһүйүү, тарҕатыы, үйэтитии.
- 3 Сизэр-майгы, чэбдик олох, дьизэ-кэргэни бөҕөргөтөр, ыччаты өлбөт-сүппэт сыаннастарга иитэр “Айыы үөрэжин” “Кут-сүр” оскуолатыгар нэһилиэктэртэн специалистары үөрэтии, уһуйуу.
- 4 Нэһилиэк айы куту-сүрү бөҕөргөтөр, өйү-санааны сааһылыыр, саха норуотун духуобунаһын толору көрдөрөр олонхо-айыы балаҕаннарын тэрийии.
- 5 Төрүт дьарыгы тилиннэрэргэ ынахха, сылгыга, сир үлэтигэр анаммыт алгыс, сизэр-туом тэрээһиннэрин дьоро күн курдук ытыты (уоһахтаах алаады, бастакы суорат алгыһа, сайылык малааһына, ынахсыт күнэ, дьөһөгөй күрэхэ уо.д.а.).

Кэнсиэпсийэ барыла общественность олоҕун тоҕус эйгэтин түмүө: 1) культура; 2) үөрэх; 3) билии (библиотека, музей); 4) доруобуйа (спорт, доруобуйа харыстабыла); 5) хаһаайыстыба; 6) ыал эйгэтэ; 7) Тэрилтэлэр, общественной түмсүүлэр; 8) уус эйгэтэ (тимир, мас, иистэнньэн маастардара); 9) ыччат эйгэтэ. Бу тоҕус эйгэ киһи үс кутугар быһаччы туһаайыылаах, үтүө дьайыылаах буолуоҕа:

1. Буор кут эйгэтэ	2. Ийэ кут эйгэтэ	3. Салгын кут эйгэтэ
1.1. доруобуйа (спорт, доруобуйа харыстабыла);	2.1. үөрэх; үгэс	3.1. Төрүт культура;
1.2. хаһаайыстыба; үлэ;	2.2. ыал эйгэтэ;	3.2. Төрүт билии (библиотека, музей);
1.3. уус эйгэтэ (тимир, мас, иис маастардара);	2.3. оҕо-ыччат/үүнэр сүһүөх эйгэтэ	3.3. тэрилтэлэр, общественной түмсүүлэр эйгэлэрэ

Тобус эйгэ дьоно ботуруйуот санааларын киллэрэн, кэлэр кэм, кэскил туһа диэн өйдөөн, түмсэн, биир ситимнээхтик дьүөрэлэһэн үлэлээтэбинэ:

- культурно-образовательнай дьарык (үөрэх, “Айыы үөрэбэ”, Олонхо),

- культурно-творческой дьарык (Айыы - Тутуу),

- культурно-социальной дьарык (Ийэ өй, Ийэ тыл, Ийэ кут бүтүн кэлимин тилиннэрии), дьарыкка сыһыан олохтонуо.

Кэнсиэпсийэ бырайыага киһи айылгытын, айылба хаамытын учуоттаан үгэс эргиирин тутулугар олобурда. Киһи үс кутугар толору уонна ситэри дьайыылаах буолан үтүө түмүктээх, көдүүстээх буолуоҕа.

1. Буор куту салайыныы тэрээиннэрэ.

Тэрээһин хас биирдии киһи сайдарын хааччыар.

№	Тэрээһин көрүннэрэ	Соруга	Улэни толорор бөлөх	Көбүлээһин (мотивация)
1	«Этнокультурнай киин – саха балаҕанын» тэлгэбэтин маһынан, сибэккиннэн симии, киэргэтии. Кыһын тиэргэнин, ытык сэргэлэр хаардарын күрдүү.	Дьон сынньанар эйгэтин тэрийии. Кэрэни харыстыырга уорэтии.	Хас биирдии Түөлбэ анаммыт сир кэрчиктээх буолуо, ону көрүү-харайыа, эппиэттиэ.	«Сибэкки бырааһынньыга» - куьун аайы тэриллэн ытыллыа.
3	Киин ибинэн улэлибэ сахалыы алгыстаах астаах балаҕан. Саха аһыгар анаан мастер кылаастары ытыты.	Алгыстаах ас –игэмтэлээх, Ас 44 быраабылатын билии. Сыыйа төрут ас амтаныгар дьону иитии. Ыйдарынан арааран тэрээһин ытыты. Холобур, сэтинньи ый аба-хаан.	Ыал, Туэлбэ, Тэрилтэлэр.	«Лэппиэскэ», «Бастакы суорат», «Халаҕатыы», “Хайах”-күннэрин ытыты. «Идэбэ», «Мунха» о.д.а.-дьоро куннэри ытыты. Бу күннэргэ анаммыт сир-туом, сахалыы оонньуу, атыы-кутуу, аҕалбыт астары алҕааһын ытыллыа.
3	Нэһилиэк эмтээх отторунан онобуллубут фитобар, кымысотерапия, саха ынаҕын үүтүнэн онобуллубут үрүн ас	Дьон чэгиэн буоларын ситиһии. Бэйэ айылҕабытыгар үүммүт эмтээх оттору үөрэтии, эмтэнии.	Нэһилиэктэр отоһуттара, Саха ынаҕын иитии	Дьон эмтэнэ, сынньана, үөрэнэ кэлиэхтэрэ. Медитация, ырыаннан, хомуһунан чэбдигирии көрүннэрэ ытыллыахтара.
4	Сарсыарда аайы «Сарыал хамсаныта* - Айылар хамсаныларын ытыты.	Киһи тургэн, сымса, имигэс буоларын ситиһии. Айыы хамсанытын эккэ-сиингэ ингэрии.	Ыал, тэрилтэлэр, оҕо уһуйаннара, оскуолалар.	Оболорго, ыччаттарга, дьобун саастаахтарга туспа арааран ытыллыа. Тэрилтэлэринэн, оҕо уһуйаннарынан, оскуолаларынан. туолбэлэринэн үөрэтии, курэхтэри ытыты.
5	Кыргыттарга, ийэлэргэ, эбээлэргэ «Күн көтөбүллүүтүн үнкүүтүн	Эт-сиин, үйүлҕа ийиилээх туругун олохсутуу, депрессияттан, стресстан таһаарар ньыма	Ыал, тэрилтэлэр, оҕо уһуйаннара,	“Күн көтөбүллүүтэ” - ыраастыыр, арчылыыр, энтиир күүстээх.

	уэрэтии.	буоларын өйдөтүү.	оскуолалар. Түөлбэ	
6	Уолаттарга, эр-дьонно «Үс эйгэ хамсанытын»- уэрэтии.	Эт-сиин тэрээһиннээх, кыахтаах; үйүлбэ- бигэ, бөбө туруктаах буоларын ситиһии. Сүрү киллэрии. Уол эт – сиин хатыытын ааһыахтаах	Ыал, тэрилтэлэр, оҕо уһуйаннара, оскуолалар.	Элбэх киһилиин бииргэ тэннэ хамсаны сүрү, түмсүүнү, дьулуһууну үөскэтэр..
7	Сатабыл балаҕана- иис-уус мындыр уһуйаанын тэрийии, оскуолалары ыттарыы.	Хас биирдии ийэ, эбээ, кыыс -куо тарбаҕар сатабыллааҕын ситиһии. Кыыс- куо эһнэтин бэлэмниригэр үөрэтии.	Норуот мастардара. Ыал, оскуола.	«Ыаҕастаах алгыһа» - бэйэ оһоһуутугар анаммыт быыстапка- ярмарка тэрийии, хас биирдии ийэ оҕоттон оҕо бэриллэр харысхал оһуордаах ыал бэлиэтин тигэргэ
8	Уус кыһата - эр дьонно, уолаттарга анаан.	14 сааһыттан саҕалаан уол-оҕо күтүөт сиэригэр иитиллэн барар, халымын бэлэмниир ол аата оскуоланы бүтэриэр дылы сатабылын үксэтэр	Ыал, тэрилтэлэр, оскуолалар.	Мас, тимир уустара, уот, сварщик специалистара үөрэтиэхтэрэ.
9	Бэйбэрикээн алааһа	Саха ыалын сайылыга, саха ынаҕын иитиитэ	Сайынны лааҕыры олонхоһут, сэһэнньит оҕолорго тэрийии	Сайынны үлэлэр

2. Салгын куту салайыны тэрээһиннэрэ.

Тэрээһин хас биирдии киһи сайдарын хааччыйар.

№	Тэрээһин көрүннэрэ	Соруга	Улэни толорор бөлөх	Көбүлээһин (мотивация)
1	Төрөппүт университета: «Олонхо Далбар Хотуна» - ийэ кыбата. «Күн эрили» - аҕа кыбата. “Эбээ кыһата” - эбээ үөрэбэ.	Төрөппүккэ саха мындыр өйө, сатабыла, сиэрэ-майгыта, олобу онгостор билиитэ, баарын ханатыы, оҕону сахалыы иитэргэ “Айыы холумтанын”, Сиэр быраабылаларын үөрэтии.	Ыал, тэрилтэлэр, оҕо уһуйаннара, оскуолалар. Тэрилтэлэр, оҕо уһуйаннара, оскуолалар иитэр былааннарыгар киллэрэн «Киин» үлэтин кытта дьүөрэ буолуохтаах. Оччоҕо оҕону иитэргэ биир ситим, эйгэ үөскүө	Ый алгыһа. Ыйдарынан арааран үөрэх ытыты. Сиэр-майгы үөрэбин аабыылар, курэхтэр, тиэстэһиннэр. «Алгыстаах айыы ыала» - Айыы ыйдарынан ыаллары бэлиэтээһин.

2	«Биһикчээн»- 0 саабыттан 7 сааыгар дылы оҕолоох төрөппүттэргэ аналлаах кыа.	Дьобуннаах төрөппүтү иитии. “Биһикчээн”- программанан үөрэх ыытыы.	Ыал, эдэр ыал. Женсовет, Аҕа түмсүүтэ	«Биһик ырыатыгар» күрэх ыытыы 3 саастаах оҕо батыһытын олордугу; 5 саастаахтары – тылга киллэри туома; 7 саастаах оҕолору Айылҕаҕа сыһыары тускута.
3	«Айыы оҕото» -алын кылаас оҕолоругар анаммыт кыа.	Сиэрдээх буолууга иитии. 126 кэстылы оҕо өйүгэр-санаатыгар олохсугуу.	Ыал, тэрилтэлэр, үөрэх тэрилтэлэрэ, оҕо уһууааннара.	Тестирование, ааҕыылар. Киинэни, кэпсээннэри ырытан уэрэтии. «Айыы оҕото»- Күрэх ыытыы
4	«Сайдам саас»- үрдүк сүһүөх кылаас оҕолоругар анаммыт кыа.	63 олох сүрүн өйдөбүлүн үөрэтии	Ыал, тэрилтэлэр, оскуолалар.	Оҕо саастан арахсыы – 12 сааһын бэлиэтээһин, Оҕо 15 сааһын бэлиэтээһин, Оҕо 17 сааһын бэлиэтиир сиэрэ- туома.
5	«Кийиит сиэрэ», «Күтүөт сиэрэ»- 14-27 саастаахтарга анаммыт кыа.	Ыччатыы ыал буолууга бэлэмнээһин. Саҥа холбоһор оҕолор бу үөрэҕи барыахтаахтар	Женсовет, Аҕа түмсүүтэ. “Айыы Куо”, “Айыы Боотура” – оскуолалары, кулууптары үлэлэтии.	«Кыыс оҕо – кэскил кэрэһитэ» - көрүү-күрэс, «Уол оҕо – күс быһый, ат бөҕө!» - күрэс.
6	«Олонхо» тэрээһиннэрэ. Нам үлүүбун олонхоуттарын төрөөбүт ыйдарынан бэлиэтээһин. Ый олонхотун олугун ыал толоруутун түөлбэннэн истии. Неделэ аайы “балаҕанна” олонхо истиитин тэрийии.	Хас биирдии кыы, ыччат, оҕо тыла-өһө баай, түрүгэ бигэ, дьүһүйэр дьобура сайдарыгар олонхо олуктары хоһуйуутун билэргэ дьулуһуохтаах. сүрүн хоһуйуутугар, тойугар үөрэтии.	Нэһиликтэринэн ыытыллар үлэлэр: «Олонхону чинчийии, јйтэтии, харайыы»- библиотека үлэһитэ; «Олонхо уонна кэнчээри ыччат»- уһууаан, оскуола иитээччилэрэ; «Олонхо тойугар үөрэтии» - культура «Ытык сирдэри» харайыы - нэһилиэк; «Олонхону тарҕатыы» - культура, үөрэх салаалара.	Олонхону истии, толоруу, туруоруу, үөрэтии, уһууу, чинчийии, дьүһүйүү. Күрэхтэри, Айар киһэлэри ыытыы. Фестивалларга кыттыы. Олонхо киһэлэрин, күнүн, декадатын ыытыы. “Олонхо олуктаах ыал”- көрүү-күрэс;

Алгыс күнэ – сыыйа саха кийитин ис ирдэбилэ, култуурата буоларыгар, атын омуктары ытыктыырга үөрэтии. Барыта кийиэбэ көмөлөһөр 300-чэкэ алгыс, сиэр-туом баар. Хас күн аайы «Этнокультурнай кийиннэргэ» алгыс этиллэ туруоҕа.

3. Ийэ куту салайыныы тэрээиннэрэ

Тэрээһин хас биирдии киһи сайдарын хааччыар, Или олохтуур.

№	Ыытыллар кэмэ	Улахан дьонго, ыччакка Айыы туомнара	Ыччакка тобус моһолу туоруур алгыс	7-11 састаахтарга сиэри олохтуур кэс тыллар	12-17 састаахтарга, ыччакка Барса 63 өйдөбүллэрин биэрэр кэс тыллар
1	Балаҕан ыйа	Дьыэ тускутун алгыһа. Дьыэ 9 эйгэлээх. Сиэргэ-туомна кыттан, алгыһы дьыэлэригэр олохтоон, куһаҕан тыыны тэйитэллэр.	Арыгылааһыны утарыы. Арыгыны тэйитии, аккаастаныы туомун улуус үрдүнэн күн аайы оноруу.	Дьыэбэ-уокка сыыһан. Оҕону сиэргэ-майгыга иитии сыһыанна олобуурар. Сүрүн сыһыан 19. Хас биирдии сыһыан 7кэс тыллаах, өйдөбүллээх 12 сааһыгар дылы оҕо сиэргэ иитиллэр.	Идэ. Идэ - 7 кэс тыллаах, өйдөбүллээх. Ыччат Буор, Салгын, Ийэ кутунан иитиллиннэбинэ үтө инникилээх, сайда улаатар.
2	Алтынньы	Андаҕар алгыһа. Киһи дьылы этэннэ туоруом диэн бэйэтин настройкалыыр. Ол аата сылы быһа сөпкө дьаһанан олоруу	Норкуотугу утарыы. Ыччат куһаҕан дьаллыкка сыстыбатын гына алгыс ылан дьулуур күүһүн туһаныахтаах. Дьулуурдаах киһи олобу оностор	Төрөппүккэ сыыһан. төрөппүккэ көмөлөһүү, тылын истии- оҕо биэрэрэ. Оҕо наар ылар, көрдүүр эрэ буоллабына-иитиитэ суох. Киһи ылары, да биэрэри да сатыахтаах.	Түмсүүлээх буолуу. Түмсүү 7 өйдөбүлүн үөрэтии, бөрүкү бодороһууну араара үөрэниэхтээх.
3	Сэтинньи	Баай-дуол алгыһа. Дьолуо түмүллүбүтэ дьол диэн ааттанар. Дьолуону тардыыны аныгы олоххо сыһыаран баайы-дуолу тардыы диэхпитин сөп.	Итэбэлэ суох буолууну утарыы. Итэбэл күүһүн туһан. Итэбэл диэн бэйэ ис күүһүн итэбэйи.	Танныыга сыһыан. Бэйэ бодотун тардынарга, көрүнэргэ үөрэтии.	Майгы. Майгы-диэн сиэри тутуһа сылдыарын. Айыы майгыта диэн айыы 189 өйдөбүлүн тутуһуу. Манньык майгылаах киһи ис күүһүн туһанар

					Кыахтаах.
4	Ахсынньы	Өйү арийар туом. Билиини ылыы Эт билиини ыларга анаҕас буоллаҕына киһи өйдүүр кыаҕа улаатар.	Буруйу онорууну утарыы Билии күүһэ мөлтөөтөбүнэ, нүкэн буолуу олохсуйар. Итинник киһи ис күүһэ эстэр, ис кыаҕа сарбыллар.	Өйгө-санааҕа сыһыан Оҕону сааһылаан саңарарыгар, өйдүү сатыырыгар болҕомтотун тардыы.	Билиилээх киһи-олобун сөпкө онгостор. Икки билии баар- итэҕэл билиитэ уонна үөрэх билиитэ. Итэҕэл билиитэ -сөптөөх олобу онгосторго үөрэтэр.
5	Тохсунньу	Танха туомнара Биһиги бу ыйга танха онгостон үрүн сурукпутун таайабыт. үрүн сурукпут сөптөөх олобу салайар.	Кырыктыыйыны утарыы Дьиннэ тирэнэн сылдьар эрэ киһи дьиннээхтик олорор. Сымыйаны кыайар. Кырыктыыйбат.	Бэйэни туттууга сыыһан Ылалга,Айылбаҕа сөпкө сылдьарын туһугар өйдөбүллэр.	Дьини тутуууу - диэн киһи өй-санаа уонна утум өттүнэн үтүөбэ талаһыта.
6	Олунньу	Күрүө туттар алгыс Күрүө тутуута диэн бэйэбэ куһаҕан санааны, быһа этэр тылы уонна ыарыыны киллэримии.	Өйө суох буолууну утарыы Киһи ойунэн сирдэтэн сылдьар. Өйбүтүтэн биһиги турукпут түтүлүктээх.Өйө суох буолууну кыа	Кырдыаҕаска сыһыан Кырдыаҕас тылын истэргэ, ытыктыырга үөрэтии	Бигэ буолуу. Ортоку сылдьар, туруу туруктаах уонна бөбө киһи бигэ.
7	Кулун тутар	Үс кулугу холбүүр алгыс Сыл устата үс күлүк төһө эрэ ыһыллар, ону биһиги холбоон биэриэхтээхпит. Оччоҕо чөлбүтүн харыстыыбыт.	Ымсыырыыны утарыы Биһиги үлэлээн ирээппитин ылабыт. Киһи төһө эрэ ирээтээх төрүүр. Ирээппитин ылан олохпутун онгостобут, ымсыырыыга охтубаппыт	Улэбэ сыһыан үлэттэн куотар, ситэри онгорбот, сүрэбэлдьиир куһаҕанын ырытыһыы, кэпсэтии.	Улэбит диэн, үлэлээн - ол аата элбэх киһиэхэ туһалааҕы онорон - бэйэтин олобун хааччынар Киһи.
8	Муус устар	Дьалыны тардар туом. Бу кэмнэ биһиги Айыыһыты таарытан дьалыны ылабыт, Дьалын диэн таптыыр күүс, үлэлиир күүс, өйдүүр-төйдүүр күүс.	Содуру утарыы Таптал күүһэ мөлтөөтөбүнэ, содурдаанын олохсуйар. Содурдаанын быстах санааттан тахсар. Дьалаҕай буолууттан үөскүүр.	Уолга, кыыска сыыһан Уол-оҕо дьонунун, кыыс-оҕо сэмэин харыстааһын.	Ыал буолуу. Толору буолуу диэн уол уонна кыыс холбоһон ыал буолуулар.
9	Ыам ыйа	Арчы туома Иэйэхсиги көрсөр туһугар биһиги ыраас буолуохтаахпыт. Ыраастаныы үс көрүннээх: айылба бэйэтэ ыраастаныыта, дьэни-уоту, тизэргэни ыраастаныы уонна	СПИД-и утарыы Чэгиэн киһи диэн кута-сүрэ, өйө-санаата, этэ-сиинэ чэгиэн. Оччоҕо киһи чөл.СПИД-ка	Айылбаҕа сыһыан. Иитэр кыылга сыһыан үрэххэ, күөлгэ, ойуурга сылдьан бэйэни туттунууга ыйыылар.	Чэгиэн буолуу диэн киһи эт-сиин, өй-санаа уонна утум өттүнэн чөл буолуута.

		арчыланан ыраастаныы.	ылларбат.		
10	Бэс ыйа	Ыһыах Бэс ыйын сүрүн туома ыһыах буолар. Ыһыах 12 сыллаах эргиирдээх. Онон туома сыл аайы уларыһа сылдьар.	-	-	-
11	От ыйа	От-мас сүругэр оҕустарар туом От-мас сүрэ киһини чэбдитэр, ыарыһтын дьалбыһан таһаарар. Киһи бу күүһү ылан сылы быһа чэгиэн буоларын хааччынар	-	-	--
12	Атырдыах ыйа	Быйаны араначчылыыр туом.	-	-	-

№	Ыһытылла р кэмэ	Оҕону сааһынан көрөн иитии олуктара Улахан дьонго санг (төрүт майгы) тардыы	Бөлөһүнэн туомнар	Күннээһи олох туомнара (хаһан баеарар оҕо»уллаллар)
1	Балаһан ыйа	3 саастаах оҕолорго кэп(образ) олордүү. Кэп диэн киһи инники олоһун уобараһа. Кэби олордортон оҕо хайдах киһи буолан тахсара улахан тутулуктаах. 50 саастахтарга икки моһолу туоруур алгыс. Кыдык кыайыан сөп, ыларыы ыксалаһыан сөп.	Уус, урбаанныыт алгыһа. Ыһы быһа уустарга, предпрениматэллэргэ Дьобуру арыһыы, Сатабылы олордүү сизэрэ-туома ыһытыллар. Биирдиилээн дьонго мэхэйи туоруулларыгар көмөлөһүү.	Сааһынан алгыстар. Сааһынан алгыһы ылыы - сыллааһы тутуһар майгыны билии, олоххо туттуу. Оҕо сылынан майгыта уларыһан иһэр ол иһин сөп иитиини биэрэргэ сыллааһы майгытын төрөөбүт күнүгэр олордүүллар уонна Айыһыһын алгыһын сылы быһа санаталлар. Онон ис сүрдээх киһи

				иитиллэн тахсар.
2	Алтынньы	9 саас, доспурун киллэри. Оҕо уларыяр сааһа, бу кэмнэ төрөппүт тылын истэргэ иитии 21 саас үтөө өйдөбүлгэ хайыһар саас	Дьяалта, сокуонньут алгыһа. Баһылыктарга, депутаттарга, тэрилтэ салайааччылар, Ис дьяала үлэһиттэригэр анаан Ыйы быһа ытыллар. Алгыска сылдьар салайааччы дьону кытта чугас уонна холобур буолар.	Уруу туомнара. Холбоһор дьон сахалыы кэрэ көстүүлээх сүктэр таһаһы кэтэн Айыыларыгар хайыһан, кэс тыл этэн ыал буолуулаара. Туомнар: Уруу алгыһа –Кэргэн тардыы -Оҕону тардыы
3	Сэтинньи	12саас сайдамна киллэри. Оҕо уларыяр сааһа, бу кэмнэ икки суол баарын билиэхтээх. 28 састахтарга Икки моһол баар. Ону туоратар алгыс. Бүдүмүк сылдьааччы -Бэйэтин сүтэрэр, Мээнэ сылдьааччы -Минин сүтэрэр.	Иитээччи, учуутал алгыһа. Булчут алгыһа. Бултуу барар дьонно оноһуллар. Үөрэх үлэһиттэригэр барыларыгар ананар алгыс бу ый устата буола туруо.	Төрөөбүт күнү бэлиэтээһин. Айыыһыкка хайыһан төрөөбүт күнү бэлиэтиир - толору бэлиэтээһин диэн буолар. Хас сыл аайы бу күнүн бэлиэтиир киһи, оҕо - сыллаабы тутуһар майгытын батыһар буолан, сүрэ үрдээн иһэр.
4	Ахсынньы	14саас тупкэ киллэри. Оҕо уларыяр сааһа, бу кэмнэ үс куһаҥан баарын билиэхтээх, харыстанары сатыахтаах. 35 саас. бу сааска түөрт моһол күүтэр, онтон харыстаныы.	Эмчит, үөрэнээччи. үөрэнэр дьон бары аранатыгар ананар алгыс. Быраастарга, сиэстэрэлэргэ анаммыт алгыс.	Үбүлүөйдөр туомнара. үбүлүөйдээх киһи ыччаттарыгар кэс тыл этэр күнэ. Кэс тыл диэн олобун уопутун үтүөтүн- мөкүтүн кэпсиир уонна ыччаттарыгар сэрэтэн кини сыыһатын хатыылаабаттарын курдук этэр.
5	Тохсунньу	40 саас бу сааска үс моһол күүтэр, онтон харыстаныы.	Ыччат, оспуор. Ыччат киһиэхэ сөп суолу туттарар алгыс	Күлүгү ыраастыыр туомнар. Этиниилэр: Тускуну этии; Аһыыны этинии, Атабастаммыгы этинии, Куту көтөбүү, Түпсуу, Санааны уларытыы, Арчы., Кырыыны төннөрүү, Андабар, Хойоҕу хостоонун, Күрүө тутуута, Сүргэни көтөбүү
6	Олунньу	5саас тылга киллэри. Оҕо тыла, өйө сайдар кэмэ. 60 саас бу сааска биир моһол күүтэр, онтон харыстаныы.	Кырдыбас, эргинньит Кырдыбас киһи кэс тылын, сатабылын, албаһын ыччатыгар биэрэригэр алгыс. Эргинньит сөпкө тэринэригэр алгыс.	Сүрэхтээһин туома. Сахалыы аат ылыы туома.
7	Кулун тутар	1саас ааттаныы алгыһа, Үрүн Айыыга туттарыы, алгыһын ылыы. 70 саас –Айыы сааһын алгыһа.	Аҕа алгыһа, сылгыыт. Аҕа буолар өйдөбүлү олохсутуу	Бэйэ оностор туомнар: Уһун үйэлээһин; Дьолуо (удача)тардыы; Этэннэ сылдыы; Күүс ылыы; Суол ыйдарыы;

				Санааны ыытыы; Иһэгэй бырабыы; Ыраах айанна бары; Сир алгыһа(дьиэ туттар); Ыарахантан тахсыы; Ыарыыны тардыы; Иэйэхсити ынырыы(харыстаныы) өркөнү олоордуу; Күрүөлээһин; Спортсменнарга алгыс
8	Мүүс устар	17саас Айыы суолун туттарыы. Олох сыаннастарын билэригэр, ытыктырыгар туһаайылар.	Ийэ, артыыс. Ийэ буолар өйдөбүлү олохсутуу.	Кийини бүтэтик суолугар атаарыы туома
9	Ыам ыйа	7саас Иэйэхсиккэ сыыары. Оҕо ыһаҕа Айылбаҕа оноһулар сиэр-туом.	Быйаны онорооччу, журналист. Тыа хаһайыстыбатын үлэһиттэригэр анаммыт алгыс. Ыал бэйэтин-бэйэтэ айабын ииттинэр быйаны үксэтэр, онорон таһаарар дьарыктаах буолуохтаабын билиитэ.	Ыраастаныы туомнара. Үс ыраастаныы баар- Айылба ыраастаныыта; дьиэни, тиэргэни ыраастаныы; арчыланан ыраас --таныы. Ойуу-бичик оҕолор бэлиэтээһиннэрэ. Ыраастаныы: –Бохоруонаттан ыраастаныы –Булчут ыраастаныыта –Дьиэни ыраастааһын – Массыынаны ыраастааһын -Киһи буолар ыраастаныы –Сэрэтэр ыраастаныы
10	Бэс ыйа	- Ыһах	Итэбэл. Үрүн Айыыттан алгыс ылыы. Итэбэл - билии. Киһи билэригэр итэбэйиэхтээх.	Кийи быйылгы сылга тутуулар майгыта. Саха дьоно бары тустаах сылга тутуулар майгыбыт.
11	От ыйа	- Оттоонун	Отчут, упчут. Окко киириэх иннинэ алгыс ылыы. Байдаах-дуоллаах буолар алгыс.	Ыйынан туомнар. Сыл эргииринэн ыйдаабы алгыска сылдыыы – саха төрүт культуратын өрө туту, уратытын көрдөрүү, Аан Дойдуга баар буоларбытын бэлиэтээһин.
12	Атырдыа ыйа	- Айылба быйана	Дойду, асчыт алгыһа. Иитиллэн олоорор Дойдугар махтанан алгыс этии.	Оҕоҕо аат биэриити туома –Оҕону иитэр алгыстар –Оҕоҕо алгыс –Оҕо төрөөтөбүнэ алг

Кэнсиэпсийэ автора:
Намнаабы «Олонхо Ассоциациятын»
общественной тэрилтэ эппиэттиир сэкэрэтээр
С. Н. Лукина

**Кэнсиэпсийэ
барылыгар олобурбут
ыйдарынан ытыллар үлэ тэрээнинэ.
2022 – 2023с.с.**

Балабан ыйа - Улуу Суорун ыйа.

№	Тэрээнин көрүңнэрэ	Ытыллар күнэ	Ытыллар сирэ	Хос быһаарыы	Эппиэттиир салаа	Күүтүллэр түмүк тэр
1	Күн көтөбүллүүтэ – эт – сиин хамсаныыта.	Ыйы быһа	Айымнны кииннэрэ, Олонхо дыэтэ	Сарсыардаангы бытаан хамсаныы Хореографтар эбэтэр спортсменнар ыталлар. Кытталлар: нэһилиэк олохтоохторо.	Культура управленията МТ нэһилиэктерин дыаһалтата	30 киһи, хаартыска, сигэ
2	Олоҕоттон Айыы дьонун дыэттин-уотун, тиэргэнин, баайын-дуолун ойуулааһыны истии, кэпсэтии.	Ыйы быһа Хас субуота, аайы	Айымнны кииннэрэ, Олонхо дыэтэ	“Дьырыбына Дьырылыатта”, “Кыыс Дэбилийэ” олонхолорттон Айыы дьонун дыэттин-уотун ааһы, тойугун истии, сэхэргэһии. Кытталлар: Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар.	Культура управленията МТ нэһилиэктерин дыаһалтата	100 хаартыска, сигэ

3	Дьэ түскүтүн алгыһа.	Ыйы быһа Вторник, субуота аайы	Айымнны кииннэрэ Олонхо дьэйтэ	Ыйдаабы алгыс. Кыһыны быһа этэнгэ олорор алгыс. Улуу Суорун—идэ танарата. Киһи идэни дьэйтэ-уота туруктаах буоллабына ылар. Кытталлар: Тэрилтэлэр, түөлбөлэр, ыаллар.	Культура управленията МТ нэһилиэктерин дьаһалтата	300 хаарты ска, сигэ
4	Ый түс кинитэ. Дыгыны өйдүүр ыйбыт	Ыйы быһа	Музей, Библиотека	Историяны истии. Нэһилиэк түс кийитин бэлиэтээбин. Кытталлар: Оскуола үөрэнээччилэрэ, Нэһилиэнньэ.	Культура управленията Үөрэх управленията	50
5	“Эбээ үөрэбэ”	Вторник, субуота	Олонхо дьэйтэ Айымнны кииннэригэр үөрэх.	“Айыы холумтанын” – дьэбэ тэринии, “Сир” – этика быраабыларын сиэннэригэр иитии. Кытталлар: ыал эбэлэрэ, ийэлэрэ.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата Культура управленията	20 хаарты ска, сигэ
6	Уус, урбаанныт алгыһа. Ыйы быһа уустарга, предприниматэллэргэ Дьбуру арыйыы, Сатабылы олордуу сиэрэ-туома.	Вторник аайы	Олонхо дьэйтэ Айымнны кииннэригэр үөрэх.	Уус, сатабыллаах (предприниматели) дьонно алгыс. 50 саастаах дьонно бэлиэтэнэр саас алгыһа. Күннээби олох туомнара: саастарынан алгыс, ыраастаныы, түсүү о.д.а.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата	20 хаарты ска, сигэ
7	«Айыы обото» - 7-12 сааһыгар дылы оболорго анаммыт кыһа Дьэбэ-уокка сыбыан.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Үөрэх тэрилтэлэрэ Айымнны кииннэрэ Олонхо дьэйтэ	Айыы бухатыырын холобуругар, кэс тылынан иитии. Оскуола үөрэнээччилэрэ, Детсад иитээччилэрэ	Культура управленията Үөрэх управленията Төрөшпүт комитета	300 хаарты ска, сигэ
8	«Тымтык саас» - 12-18 сааһыгар дылы оболорго анаммыт кыһа. Идэ. Идэлээх киһи- дьыһыңнээх.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан. Вторник, субуота	Оскуола, Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьэйтэ.	Кэс тылынан иитии. Улуу Суорунтан кэс тылы ылыы туома, сэхэнин ырытыһыы, кэпсэтии. Кэс тыллары төрөшпүттэргэ тиэрдии. Кытталлар: Оскуола үөрэнээччилэрэ, төрөшпүттэр.	Культура управленията Үөрэх управленията Төрөшпүт комитета	300 хаарты ска, сигэ
9	Ыччакка тобус моһол. Арыгыны утарыы	Вторник	Олонхо дьэйтэ Айымнны кииннэригэр үөрэх.	Идэлээх, кыахтаах киһи арыгыны чугаһаппат. Кытталлар: 18 – 27 саастарыгар дылы сылдыар ыччат.	КДН иЗП, МВД МТ “Ленскэй нэһилиэк” администрацията	20
10	“Һоп - паа” – эдэр төрөшпүт оскуолата	Вторник	Олонхо дьэйтэ.	Балаһан ыйа (3 саас)—кэп олордуу туома. Уол суолун туттарыы Кыыс суолун туттарыы “Биһик ырыата”.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” администрацията	20
11	“Уол оҕо – олох ууна”		Оскуола,	Уолаттары кытта Идэ Суорун сэттэ кэс тылы	Үөрэх управленията	50

	кыһата.		Олонхо дьыэтэ.	ыллар, ый олонхото аабыллар. Аҕалыы майгы – буолуу бэлиэтэ. Эт-сиин, өй-санаа тулуура санааны кистиир тулуур – уол дьүлүһүтэ /луу Суорун оонньуулар, хамсаныылар.	МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата	
12	«Кыыс оҕо – кэскил кэрэһитэ» кыһата.		Оскуола, Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьыэтэ.	“Айыы кuo 14 кэрэ хаамыыта” Ийэли майгы алгыһа. Тускуну ыытыы.	Культура управленията МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата	50
13	Лэппиэскэ күнэ				Культура управленията	100

Алтынны – Хотой Айыы ыйа.

№	Тэрээһин көрүңнэрэ	Ытыллар күнэ	Ытыллар сирэ	Хос быһаарыы	Эппиэттир салаа	Күүтүллэр түмүктэр
1	Күн көтөбүллүүтэ – эт –сиин хамсаныыта.	Ыйы быһа	Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьыэтэ	Сарсыардаангы бытаан хамсаныы Хореографтар эбэтэр спортсменнар ыыталлар. Кытталлар: нэһилиэк олохтоохторо.	Культура управленията МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата	“Хаалык хаамы” түмсүүтэ Салайааччы:
2	Олоңхоттон Айыы бухатыырын ойуулааһына -таңаһа-саба -дьүһүнэ-бодото -майгына -дьайыыта -андаҕара -сыһыана	Ыйы быһа	Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьыэтэ	“Дьырыбына Дьырылыатта”, олонхоттон Айыы буҕатыырын ойуулааһынын аабыы, тойугун истии, сэхэргэһии. Кытталлар: Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар.	Культура управленията МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата	“Нэлэгэр түөлбэ” олохтоохторо. Салайааччы: МТ “Ленский наслед” Салайааччы: Охлопков Т.Е “Түөлбэ” – оҕо уһуйаана Салайааччы: Дьячковская Н.Г.

3	Ый туома. Күүстээх санааны ылар алгыс.	Ыйы быһа	Айымнны кииннэрэ Олонхо дьиэтэ	Ыйдаабы алгыс. Кыһыны этэнгэ туоруур алгыс. Кытталлар: Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар.	Культура управленията МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата	“Женсовет” - түмсүү, “Аба сүбэтэ” “Оҕо реабилитационнай киинэ”
4	Ый түс кийитэ. Мымабы өйдүүр ыйбыт Улуус, нэһилиэк түс кийитин бэлиэтээһин	Ыйы быһа	Музей, Библиотека	Историяны истии. Нэһилиэк түс кийитин бэлиэтээһин. Кытталлар: Оскуола үөрэнээччилэрэ, Нэһилиэнньэ.	Культура управленията Үөрэх управленията	Краеведческий музей
5	“Эбээ үөрэбэ” 12саас - сайдамна киллэри. Төрүт майгыга иитии.	Ыйы быһа	Олонхо дьиэтэ Оскуола, уһуяан иитээччилэригэр үөрэх.	“Айыы холумтанын” – дьиэбэ тэринии, “Сир” – этика быраабыларын сиэннэригэр иитии. Кытталлар: ыал эбэлэрэ, ийэлэрэ, иитээччилэр.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата Үөрэх управленията	Түөлбэлэр эбэлэрэ, Ийэлэрэ.
6	Дьаьалта, сокуоньут алгыһа.	Ыйы быһа	Олонхо дьиэтэ Айымнны кииннэрин специалистарыгар үөрэх.	Баһылыктарга,депутаттарга, тэрилтэ салайааччыла-ар, Ис дьыала үлэһиттэригэр анаан ыйы быһа ыытыллар. Алгыска сылдыар салайааччы дьону кытта чугас уонна холобур буолар. 21 саастаах дьонно бэлиэтэнэр саас алгыһа. Күннээби олох туомнара: саастарынан алгыс, ыраастаныы, түпсүү о.д.а.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата	МТ “Нам улууһа” Эпп: Абрамов П.В. МТ “Ленскэй нэһилиэк” Эпп: Охлопков Т.Е.
7	«Айыы обото» - 7-12 сааһыгар 9саас - доспурунна киллэри. Төрүт майгыга иитии.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Үөрэх тэрилтэлэрэ Айымнны кииннэрэ Олонхо дьиэтэ	Айыы бухатыырын холобуругар, кэс тылынан иитии. Төрөппүт, улахан кийи тылын истии. Оскуола үөрэнээччилэрэ, Детсад иитээччилэрэ	Культура управленията Үөрэх управленията Төрөппүт комитета	НСОШ №1 НСОШ №2 НУГ
8	«Тымтык саас» - 12-18 сааһыгар дылы оболорго	Ыйы быһа	Оскуола,	Кэс тылынан иитии. Хотой	Культура управленията Үөрэх управленията	НСОШ №1

	анаммыг кыһа. Түмсүү уонна бодороһуу уратыылары.	Кылаас чаастарынан .	Айымнныи кииннэрэ, Олонхо дьиэтэ.	Айыытан кэс тылы ылыы туома, сэхэнин ырытыһы, кэпсэтии. Кэс тыллары төрүшпүттэргэ тиэрдии. Кытталлар: Оскуола үөрэнээччилэрэ, төрөшпүттэр.	Төрөшпүт комитетта	НСОШ №2 НУГ
9	Ыччакка тобус моһол. Кырыктыһыны утарыы	Ыйы быһа	Олонхо дьиэтэ Айымнныи кииннэригэр үөрэх.	Дьиннэ тирэнэн сылдыар эрэ киһи дьиннээхтик олоорор. Сымыһаны кыайар. Кырыктыһат. Кытталлар: 18 – 27 саастарыгар дылы сылдыар ыччат.	КДН иЗП, МВД МТ “Ленскэй нэһилиэк” администрациата	МТ “Ленскэй нэһилиэк” Ыччат үлэһитэ. УФСИН
10	“Уол оҕо – олох ууһа” кыһа.	Ый устата	Оскуола, Олонхо дьиэтэ.	Уолаттары кытта Хотой Айыы сэттэ кэс ырытыллар, ый олонхото аабыллар ый майгы – ыал буолуу бэлиэтэ. Хотой ууулары, хамсанылары.	Үөрэх управленията МТ нэһилиэктерин дьаһалтата	10 кылаастартан – 10 уол
11	«Кыыс оҕо – кэскил кэрэһитэ» кыһа.	Ый устата	Оскуола, Айымнныи кииннэрэ, Олонхо дьиэтэ.	“Айыы куо 14 кэрэ хаамыта” Ийэли майгы алгыһа. Тускуну ытыты.	Культура управленията МТ нэһилиэктерин дьаһалтата	10 кылаастартан – 10 кыыс
12	Ый аһа: үүттээх чэй күнэ.	Ый устата		Чэй туһунан номохтор, хоһооннор, кэпсээннэр. Аһыыр культура.	Культура управленията МТ нэһилиэктерин дьаһалт	Улустаабы библиотека үлэһиттэрэ

Сэтинныи – Баай Байанай ыйа

№	Тэрээһин көрүннэрэ	Ытытыллар күнэ	Ытытыллар сирэ	Хос быһаарыы	Эппиэттиир дьон
1	Ый олуга. Олоҕхоттон уруу ыһыабын ойуулааһын сөп түбэхэр.	02.12.2022с	Хамаһатта орто оскуолата	“Кус быһый, ат бөҕө” – уолаттарга күрэх. “Дьырыбына Дьырылыатта”, олонхоттон уруу ыһыабын ойуулааһынын аабыы, тойугун истии, сэхэргэһии. Кытталлар:	МБОУ “Хамагаттинская СОШ” МКУ “Управление образования МО “Намский

	Уруу ыһыаҕа олонхо биир кэрэ өрөгөйдөөх тойо (бырааһынныгыга) буолар.			14-17 саастаах ыччат.	улус" РС(Я).
2	“Кыыс оҕо - Кэскил кэрэһитэ” Күрэх.	30.11.2022с	МБУ ЦНТ Алгыс 1-Хомустаах	“14 граций Айыы Куо” кыргыттарга күрэх. “Айыы куо 14 кэрэ хаамыыта”, “Кийиит кыыс 5 алгыһа”, “Төрүччүнү билии”, Алгыс үнкүүтэ.	МБУ ЦНТ Алгыс МО Хомустаахский 1-й Наслед МКУ УК и ДР “Намский улус” РС(Я).
3	Ый туома. Байанайы олордуу. Баай-дуол алгыһа.	08.11.2022с	Айымнны кииннэрэ Олонхо дьыэтэ	Байанайы олордуу туомун нэһилиэктэринэн биир күнгэ ытыты. Кытталлар: Тэрилтэлэр, түөлбөлэр, ыаллар.	Культура салаата МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата Олонхо дьыэтэ.
4	Ый түс киһитэ. Алампа, Б.Ойуунускай. Улуус, нэһилиэк түс киһитин бэлиэтээһин.	24.11.2022с	Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьыэтэ, тэрилтэлэр.	Алампа “Төрөөбүт дойду”, Б.Ойуунускай “Бырастыы” хөһөөннорун аабыы Кытталлар: Оскуола үөрэнээччилэрэ, Нэһилиэк тэрилтэлэрэ.	МКУ УК и ДР “Намский улус” РС(Я). МТ нэһилиэктэрин дьаһалтата
5	“Эбээ үөрэбэ” – Төрүччүнү саныыр ыйбыт.	22.11.2022с	Олонхо дьыэтэ Оскуола, уһууаан иитээччилэригэр үөрэх.	“Мин төрүччү маһым” күнүн ытыты.. Тэрээһинэ: Төрүччү алгыһа. Быыстапка, ахтыылар.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата Олонхо дьыэтэ.
6	Бөлөбүнэн туомнар. Иитээчи, учуутал алгыһа. Булчут алгыһа. Суорумнну домо. Саабынан алгыстар.	Ыйы быһа	Олонхо дьыэтэ Айымнны кииннэрин специалистарыгар үөрэх.	Күннээби олох туомнара: саастарынан алгыс, ыраастаныы, түпсүү о.д.а. Кытталлар: НСОШ - №1, НСОШ - №2, НУГ педколлективатара, уһууаан иитээччилэрэ.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” дьаһалтата. Олонхо дьыэтэ.
7	« Айыы оҕото » - 7-12 сааһыгар дылы оҕолорго анаммыт кыһа Танныыга сыһыан. Халын танас алгыһа.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Үөрэх тэрилтэлэрэ Айымнны кииннэрэ Олонхо дьыэтэ	Кэс тылынан иитии. Халын танас алгыһын оҕолорго инэриии Оскуола үөрэнээччилэрэ, Детсад иитээччилэрэ	Культура управленията Үөрэх управленията Төрөппүт комитета
8	« Тымтык саас » - 12-18 сааһыгар дылы оҕолорго анаммыт кыһа. Майгы	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан.	Оскуола, Айымнны кииннэрэ, Олонхо дьыэтэ.	Кэс тылынан иитии. Үрүҥ Айыыттан кэс тылы ылыы туома, сэлэнин ырытыһыы, кэпсэтии. Кэс тыллары төрүппүттэргэ тиэрдии. Кытталлар:	Культура управленията Үөрэх управленията Төрөппүт комитета

				Оскуола үерэнээччилэрэ, төрөшпүттэр.	
9	Бичакка тобус моһол. Итэбэл күүһүн туһаны	Бйы быһа	Олонхо дьыэтэ Айымнны кииннэригэр үөрэх.	Бичаты бэйэбэ итэбэллээх буолууга иитии Кытталлар: 18 – 27 саастарыгар дылы сылдыар ыччат.	КДН иЗП, МВД МТ “Ленкэй нэһилиэк” администрацията
10	Бй аһа: Хаан ас күнэ.	22.11.2022	Олонхо дьыэтэ Айымнны кииннэригэр	Тэрээһинэ: ый олонхотун истии, Байанайга хайыһы.Күөсчүт алгыһа. Хаан аһы астааһын туһунан рецептары кэпсэтии. Кытталлар: түөлбэлэр.	МТ “Ленкэй нэһилиэк” дьһалтата. Олонхо дьыэтэ.

ОЛУННЬУ- Одун Хаан ыйа.

№	Тэрээһин көрүнэрэ	Бытыллар кэмэ	Толорор тэрилтэ	Хос быһаарыы
1	« Күн көтөбуллүүтэ» - эт – сиин хамсаныытын ыытыы.	Нэдиэлэбэ иккитэ	Хореографтар	Айылбалыын алтыһыы.
2	Бй олонхотун олуга. Олоңхоттон таптаһыны ойуулаһын киирэр. Таптаһы олонхо биир кэрэхсэбиллээх өттө.	Бйга иккитэ	Айымнны кииннэрэ, олонхоһуттар	Нэһилиэк ыалларыгар Бй олонхотун олугун эл. брошюрата тийэрин хааччыйыы. “Ыал ааһар олонхону”- киэһэлэри ыытыы
3	Одун Хааны олордүү. Бйдаабы алгыс. Күрүү туттар алгыс	Нэдиэлэбэ иккитэ-үстэ ыытыллар	Айымнны кииннэрэ	Күрүү тутуута диэн бэйэбэ куһабан санааны, быһа этэр тылы үонна ыарыыны киллэриимии.
4	Саха тылын күнэ. Түс кинитэ. Олунньу 13 күнүгэр 1892 сыллаахха саха тылын суругун-бичигин олохтообут С.А.Новгородов төрөөбүтэ. Кини саха норуота суруктаах-бичиктээх буоллабына, бэйэтин иннин оностуо диэн бигэтик итэбэйэрэ.	Олунньу, 13 күнэ.	Үөрэх тэрилтэлэрэ, Айымнны кииннэрэ Музей үлэһиттэрэ Библиотека үлэһиттэрэ	“Туйаарыма Куо” олонхо - опера туруоруутун көрүү. М.К. Аммосов аатынан култуура дыбарыаһа.

5	«Айыы оҕото» - 7-12 сааһыгар дылы оҕолорго анаммыт кыһа. КырдыаБаска сыһыан.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Үөрэх тэрилтэлэрэ,	Айыы бухатыырын холобуругар, кэс тылынан иитии. Оскуола үөрэнээччилэрэ, Детсад иитээччилэрэ
6	«Тымтык саас» - 12-18 сааһыгар дылы оҕолорго анаммыт кыһа. Бигэ буолуу	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Үөрэх тэрилтэлэрэ.	Айыы бухатыыра аналын билиитин холобуругар, кэс тылынан иитии. Оскуола үөрэнээччилэрэ,
7	Ыччакка тобус моһол. Өйө суох буолууну утарыы	Ыйы быһа	Айымнныи кииннэрэ	Дьиннэ тирэнэн сылдыар эрэ киһи дьиннээхтик олорор. Сымыйаны кыайар. Кырыктыйбат. Ыччат түмсүүлэрэ, лидердара.
8	КырдыаБас киһи, эргизэнныит алгыһа. Саастарынан алгыс.	Ыйы быһа	Айымнныи кииннэрэ	Саастарынан алгыска төрөөбүт күннээх дьон сылдыаллар.КырдыаБастар,эргизэ
9	“Кыыс оҕо – кэскил кэрэһитэ” кыһаны Женсовет, ийэлэр түмсүүлэрин көмөлөрүнэн үлэлэтии.	Ыйга биирдэ	Нэһилиэк дьаһалтата. Женсовет.	-Айыыһыт үөрэбэ; -Кийиит үөрэбэ; -Сатабылга уһуйуу; -Кэрэни кэрэхсэтии.
10	“Уол оҕо – олох ууһа” кыһаны аҕа сүбэтин нөһүө үлэлэтии.	Ыйга биирдэ	Нэһилиэк дьаһалтата. Аҕа сүбэтэ	-Хорон Айыыһыт үөрэбэ; -Күтүөт үөрэбэ; -Сатабылга уһуйуу. -Хатыы.
13	“Эбээ үөрэбэ”	Ыйга биирдэ	Нэһилиэк дьаһалтата. Ыл эбэлэрэ	-Айыы холумтанын туттуу сиэрэ; -Кэс тыллары үөрэтии; -Айыыларга хайыһыы, туску ыытыы.
14	Үөрэ ас күнэ.	Ыйга биирдэ	Айымнныи кииннэрэ	Нэһилиэннэ

Кулун тутар – Дьөһөгөй Айыы ыйа.

№	Тэрээһин көрүннэрэ	Соруга	Кыттар дьон	Күнэ/чаа
---	--------------------	--------	-------------	----------

				ha
1	Дьон сынньанар эйгэтин тэрийи.	Сылгы сизелинэн оноһуллубут быыстапка, Дьөһөгөй кэс тыллара.	Оскуола, уһуяан, культурнай киин	Бйы быһа
2	Олонхолортон бу бйга бухатыыр атын ойуулааһын киирэр. Бухатыыр ата — ити кини доһоро, сүбэһитэ, көлөтө. Аты ойуулааһын — олонхо биир бэлиэ өттө. Олонхо төрдө — Үрүн Айыы Тойон. Олонхо Орто дойдуга саханы кытта бииргэ түспүт. Ол кэмтэн ыла олохһонуттар диэн баар буолбуттар.	Олонхо — Айыы үөрэжин сүрүн төрдө. Оһону, ыччаты ийэ тылынан санардар, үөрэтэр, арийар-сайыннараар өй.	Түөлбэ ыаллара. Бй олугун олонхотун тарһатыы (брошюра) Тэрилтэлэр: МВД, Женсовет, Хаһыат (холобур курдук).	Бйга 4 ытылл ар.
3	Бйдааһы алгыс. Ус кулугу холбуур алгыс.	Кулун тутар 3 - 4 күнүгэр Дьөһөгөйү олордүү туома буолар. Дьөһөгөй киһини Айыы ситимигэр холбуур. Айыы ситимин туппут киһи Айыы итэһэлин ылыммытынан ааһыллар.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” (Кымыс, саламат)	
4	Түс киһитэ. Кулун тутар 4 күнүгэр 1877 сыллаахха саха улуу сэнэнэ Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүтэ.	Өксөкүлээх Өлөксөй ааһыылара.	Библиотека	
5	«Айыы оһото» - 7-12 сааһыгар дылы оһолорго анаммыт кыһа. Үлэһэ сыһыан	Саха төрүт өйүн, удьуор тыһынын, итэһэлин, кэс тылын оһоһо, ыччакка ингэрэр өй.	НСШ - 1	Бйы быһа
6	«Тымтык саас» - 12-18 сааһыгар дылы ыччакка анаммыт кыһа. Үлэ өйдөбүллэрэ		НСШ - 1	Бйы быһа
7	Чыычаах уйа туттубута. Сааһы билгэлиир күн.	Уһуяан оһолоругар анаммыт тэрээһин. Күнү – дыһылы бэлиэтээһин, чычаахтары аһатыы, хоһоон ааһыы.	Оһо уһуяаннара	Бйы быһа
8	Дьөһөгөй Айыы үөрэһэ.	Эбээ кыһата. Айыы Холумтанын дыһэһэ тэринии, кэс тылы оһоһо иитии, туску ытыты туһунан үөрэх.	Түөлбэ эбээлэрэ.	
9	Ыччакка тоһус моһолу туоруур алгыс. Ымсыырыыны утары.	“Үлэһит буолуу мөлтөөтөһүнэ, бу моһоллор киһиэхэ сысталлар. Кинилэр элбээн ымсыырыыга тиэрдэллэр. Ымсыыраар киһи	КДН-га учуокка турар ыччат.	

		уоруйах буолар”.		
10	Оҕо төлкөтө. “Эдэр ыал кыһата” - оҕону саха тыыныгар иитии	Биир сааныгар сылдыар оҕолоох дьон Дьөһөгөй аатыттан алгыс ылаллар. Бу алгыны оҕо төлкөтө диибит.	Түөлбэ эдэр ыаллара	
11	Саха айыллыыта. Итэҕэл күнэ. Саха айыллыыта. Кулун тутар 21 күнүгэр саха киһитэ айыллыбытын бэлиэтиир алгыс ытыллар.	Улахан Той күнү (бырааһынньык) үрдүк таһымнаахтык ытыты. Бу күн олонхо, оһуохай, саха таһаһа, сэхэргэһии түөлбэлэрэ тэриллэллэр.	Культура управленията.	21 күнэ.
12	Сылгыныт алгыһа. Сылгыныт күнэ.	Ааттаах-суоллаах сылгылар уонна сылгыныттар ытык дьон ахсааныгар киирэллэр.	Сылгылаах ыаллар УСХ	
13	Аҕа алгыһа.	“Аҕа сүбэтин ” кытта “Уол оҕо – Олох Ууһа” - үөрэҕи ытыты туһунан кэпсэтии, үлэ былаанын ырытыы.	МТ “Ленскэй нэһилиэк” Аҕатын түмсүүтэ.	
14	Төрүччү алгыһа. Төрүччү быыстапка. Төрүччүнү кэпсээнин.	Төрүччү төрдө эмиэ Үрүн Айыы Тойон. Ол иһин биһиги бэйэбитин Айыы дьонобут дэнэбит.	Түмэл (музей).	
15	Ый танхата	Кулун тутар ыйга төрөөбүт киһи биһигэ түһэр. Алгыһа туттарыллар.	Түөлбэ киһитэ, оҕото.	
16	70 саастаахтар алгыстара.	Айыы сааһы бэлиэтээнин.	Түөлбэ кырдыаҕастара.	
17	“Уол оҕо – Олох Ууһа” ыччаты төрүт үгэһинэн иитии, үөрэтии: “Күтүөт сирэ”. Дьөһөгөй оонһуулара. Дьөһөгөй хамсаныыта.	Дьөһөгөй оонһуулара 5-7 кылаас уолаттарыгар тонуу хаарга күрэхэ. Дьөһөгөй хамсаныыта 8 -10 кылаас уолаттарыгар эт – сиин хатыыта.	“Аҕа сүбэтэ” Түөлбэ уолаттара. Ытыллар сирэ иподром.	
18	Хайах ас күнэ. Үрүн ас күнэ.	Бастакы суорат алгыһа. Ас 44 быраабылата. Мастер кылаас. Үрүн ас ярмарката.	Эрэл СХПК, түөлбэ дьоно.	

Муус устар – Айыыныт ыйа.

№	Тэрээхиннэр	Күнэ, кэмэ	Быталлар	Сүрүннүүр тэрилтэлэр	Миэстэтэ
1	« Күн көтөбүллүүтэ» - эт – сиин хамсанытын ыыты. “Сарыал хамсанытыттан” Киһи түргэн, сымса, имигэс буоларын ситиһии. Айыы хамсанытын эккэ-сиингэ инэри.	Сарсыарда аайы	Нам улуунун “Аҕа сүбэтин” Тойоно – Макаров М.А.	Нэһилиэктэр “Аҕа түмсүүлэрэ”, женсоветтар, ыччат түмсүүтэ, ветераннар. Дьэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Инстаграм сирэйэ
2	Олонхо месяца – воспевание прекрасной Айыы Куо. Олонхолортон муус устар ыйга Айыы кыһын ойуулааһын киирэр. Айыы кыһа Орто дойдуга олобу төрүттүүр аналлаах.	Ыйы быһа	Нэһилиэктэр культуурунай кииннэрэ. Ыалынан, тэрилтэннэн, оскуоланнан олонхолоохун.	Үөрэх, культура салаалара, дьэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Куйаар ситиминэн. Илэ көрсөн.
3	Семинар: “Месяц Богини Айыысыт” “Муус устар – Айыыһыт үөрэбэ.”	05.04.2022 20:00 ч.	ХИФУ профессора, культуурология кафедратын доцена, Попова Галина Семеновна - Санаайа	Үөрэх, культура салаалара, дьэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	ZOOM
4	Дьэргэлгэн түһэрэ. Айыыһыкка сыһарыы туома.	07.04.2022 11:00 ч.	Культуролог, “Айыы үөрэбин” Бахсыта, Николаева Наталия Анатольевна – Тускууна. Үөрэх.	Үөрэх, культура салаалара, дьэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Олонхо дьэ-кэргэн Илэ көрсөн.
5	Заветные слова богини Айыысыт. Оҕолорго, ыччакка ый кэс тылын туттарыы туома.	Ыйы быһа	Нэһилиэк “Айыы алаһатын” үлэһитэ ытар.	Кылаас чаастар, ыал иитиитэ, “Аҕа сүбэтэ”-сэһэн күннэрин уолаттарга ытара.	Оскуоларынан, ыалынан, кулууптарынан.
6	Игры для мальчиков подростков. “Кус быһый, ат бөбө” – өбүгэ оонньуулар.	Ыйы быһа	Улуустаабы “Аҕа сүбэтэ”. Нэһилиэк уолаттарыгар өбүгэ оонньууларын инэри.	Улуустаабы “Аҕа сүбэтэ”.	Нэһилиэктэр түһүлгэлэрэ
7	“14 граций Айыы” Алгыс үгкүүтэ.	Ыйы быһа	Оскуола, кулууп хореографтара	Женсовет, оскуола, ыал	Нэһилиэк оскуолалара.

8	Заветные слова месяца для молодежи. Биччакка тобус моһолу туоруур алгыс	Бйы быһа	Бйы быһа нэһилиэк “Айыы алаһатын” үлэхитэ ыытар. Нэһилиэктэр “Аҕа сүбэлэрэ” нэһилиэктэрин ыччатыгар сэһэн кизһэлэрин тэрийиилэрэ.	Үөрэх, культура салаалара, дьизэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Оскуола, кулууп.
9	Уоһах күнэ. Тунгуй ынах алгыһа.	14.04.2022 11:00ч	Культуролог, “Айыы үөрэбин” Бахсыта, Николаева Наталия Анатольевна - Тускууна	УСХ Дьизэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Олонхо дьизэтэ
10	Уруу туома	18.04.2022 11:00ч.	Культуролог, “Айыы үөрэбин” Бахсыта, Николаева Наталия Анатольевна - Тускууна	Дьизэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Олонхо дьизэтэ
11	Көһө сылдыар семинар	08.04.2022	Лукина С.Н., Николаева Н.А.	Үөдэй нэһилиэк админ	
12	Көһө сылдыар семинар	12.04.2022	Лукина С.Н., Николаева Н.А.	Модут нэһилиэк админ	
13	Көһө сылдыар семинар	15.04.2022	Лукина С.Н., Николаева Н.А.	1-Хомустаах нэһилиэк	
14	Көһө сылдыар семинар	19.04.2022	Лукина С.Н., Николаева Н.А.	Партизан нэһилиэк	
14	“Кыыс - Сир ийэ сиздэрэй симэбэ”, “Уол оҕо – Олох Ууһа” – улуустаабы семинар.	22.04.2022 14.00 ч.	Абрамов П.В., Ядреева Е.В., Заровняева Е.А., Евстафьева Е.С. Скрябина П.И., Маркова Г.П., Эверстова Е.А., Захаров А.Г. Суздадова М.А.	Үөрэх, культура салаалара, дьизэ-кэргэн уонна ыччат политикатын салаата.	Олонхо дьизэтэ ZOOM
15	Нэһилиэктэринэн Айыы алаһаларын тэрийии. Туомньуттары үөрэтии.	Бй быһа	Үөдэй, Хомустаах, Партизан, Бөтүн, Модут.	МТ нэһилиэктэр	Нэһилиэктэр
16	“Кут-сүр кыһа” үөрэх	28.04.2022	Лукина И.Е. - Уйусхаана	Үөдэй, Хомустаах, Партизан, Бөтүн, Модут.	“Кут – сүр кыһа”
17	Түмүк сэһэн.		Нэһилиэктэринэн үлэ хаамыытын көрдөрүү: хаартысканнан, куйаар ситиминэн	МТ нэһилиэктэр, оскуолалар, женсовет, Аҕа түмсүүтэ	

ЫАМ ЫЙА - Ийэхсит Айыы ыйа.

№	Тэрээһин көрүннэрэ	Ыытыллар	Толорор дьон	Хос быһаарыы	Эппиэттиир дьон	Күүтүллэр
---	--------------------	----------	--------------	--------------	-----------------	-----------

		кэмэ				түмүктэр
1	« Күн көтөбүллүүтэ» - эт – сиин хамсаныытын ыытыы. Саха-фитнес	Нэдиэлэбэ иккитэ	Хореограф	Эбээлэр, ийэлэр, кыргыттар. Женсовет.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Ыал, түөлбэ, тэрилтэлэр, оскуола.	50
2	Олоңхоттон Аал Луук Маһы ойуулааһын киирэр. Аал Луук Мас — өлбөт-сүппэт айылба. Бу мас чэлгийэрин тухары Орто дойду чөл буолар..	Хас пятница, субуота аайы	Этнобалаҕан киинэ, олонхоһуттар, Культура киинэ	Олонхо сэхэнин, ис хоһоонун, иитэр өттүн ырытыы, истии. Түөлбэ олонхоһуттара, үйэтэтии үлэни ыытыы. Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар кытталлар.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Ыал, түөлбэ, тэрилтэлэр, оскуола.	100
3	Арчы туома	Нэдиэлэбэ иккитэ-үстэ ыытыллар	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдүт.	Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар. Женсовет. Аҕа түмсүүтэ. Тэрилтэлэр, түөлбэлэр, ыаллар.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Ыал, түөлбэ, тэрилтэлэр.	300
4	Түс киһитэ Ыам ыйын 18 күнүгэр 1866 сыллааххаКүл үмнүүр төрөөбүтэ. Күлүмнүүр саха норуота көңүл буоларын иһин олобун анаабыта.	Ый онус күнэ	Музей, библиотека	Историяны истии. Нэһилиэк түс кийитин бэлиэтээбин. Оскуола үөрэнээччилэрэ, Нэһилиэнньэ. Женсовет. Аҕа түмсүүтэ	Үөрэх тэрилтэлэрэ. МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Нэһилиэк музея, библиотеката Ыал, түөлбэ.	50
5	Быйагы онорооччу, журналист алгыба	Неделяба иккитэ	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдүт.	Журналиистар, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Ыал, түөлбэ. Культура киинэ	
6	« Айыы оҕото » - 7-12 сааһыгар дылы оҕолорго анаммыт кыһа. Айылбаба сыбыан.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдүт.	Ыччат түмсүүтэ, оскуола үөрэнээччилэрэ, ыал	Үөрэх тэрилтэлэрэ. Ыал, түөлбэ.	150

7	«Тымтык саас» - 12-18 сааһыгар дылы оҕолорго аһамыт кыһа. Чэгиэн буолуу.	Ыйы быһа Кылаас чаастарынан	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдьүт.	Ыччат түмсүүтэ, оскуола үөрэнээччилэрэ, ыал	Үөрэх тэрилтэлэрэ. Ыал, түөлбэ.	50
8	Ыччакка тоҕус моһол. СПИД-ы утарыы.	Хас субуота аайы	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдьүт.	Ыччат түмсүүтэ. КДН иЗП, МВД учуокка турааччылар.	КДН иЗП, МВД МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара	20
9	«Күтүөт сизэрэ»	Среда, пятница	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдьүт. Соц.педагок	Оскуола үөрэнээччилэрэ, ыччат түмсүүтэ, ыал.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Үөрэх тэрилтэлэрэ. Ыал, түөлбэ. ЗАГС	300
10	«Кийиит сизэрэ».	Среда, пятница	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдьүт. Соц.педагок	Оскуола үөрэнээччилэрэ, ыччат түмсүүтэ, ыал.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Дьиз –кэргэн, түөлбэ. ЗАГС	100
11	“Биһикчээн”	Среда пятница	Этнобалаҕан киинэ, дьөһүөлдьүт.	Ыччат түмсүүтэ, ыал.	МТ нэһилиэктэрин Баһылыктара Дьиз –кэргэн, түөлбэ. ЗАГС	100
12	Саламаат ас күнэ. Сайылыкка тахсааһын.	Субуота	Культура киинэ	Нэһилиэнньэ дьоно	Культура киинэ	50

Тэрээһин барылын оҥордо:

Намнааѐы «Олонхо Ассоциациятын»
общественнай тэрилтэ эппиэттиир сэкэрэтээрэ
С. Н. Лукина